

Arn de Gothia, cavaller templer

DAVID CAMINADA

NARRATIVA

Jan Guillou, *El camí de Jerusalem*.
Traducció de Lluís Solanes.
La Campana. Barcelona, 2002.

Jan Guillou, *El cavaller del Temple*.
Traducció de Lluís Solanes.
La Campana. Barcelona, 2003.

Les lletres sueques tenen en el periodista Jan Guillou un gran autor de novel·la històrica. Guillou, nascut el 1944 i resident a Estocolm, era conegut al seu país natal per la seva intensa i combativa activitat periodística i per la sèrie de novel·les d'espionatge protagonitzades per Carl Hamilton, àlies *Coq Rouge*, un agent amb llicència per matar, de les quals n'ha venut prop de cinc milions d'exemplars. Guillou és un dels grans creadors d'opinió als mitjans de comunicació suecs i un exponent del nou periodisme. Des de les pàgines dels diaris, la ràdio o la televisió sempre ha estat en primera línia de foc i ha basat, inspirat i enriquit la seva obra literària amb l'experiència i el bagatge periodístic. Crític amb el poder suec, als anys 70 va protagonitzar una agra polèmica sobre democràcia i llibertat de premsa al ser condemnat el 1973 a deu mesos de presó per l'acusació d'espionatge.

Jan Guillou era, eminentment, un periodista i la seva literatura es feia ressò d'aquesta circumstància. Un dels seus llibres més coneguts, escrit l'any 1974, és *El gran desemascarament*, en el qual tractava l'escàndol provocat pel descobriment, realitzat juntament amb un altre periodista, d'una organització secreta d'espionatge que, al marge de tota legalitat i control judicial, indagava en la vida íntima de polítics i ciutadans suecs.

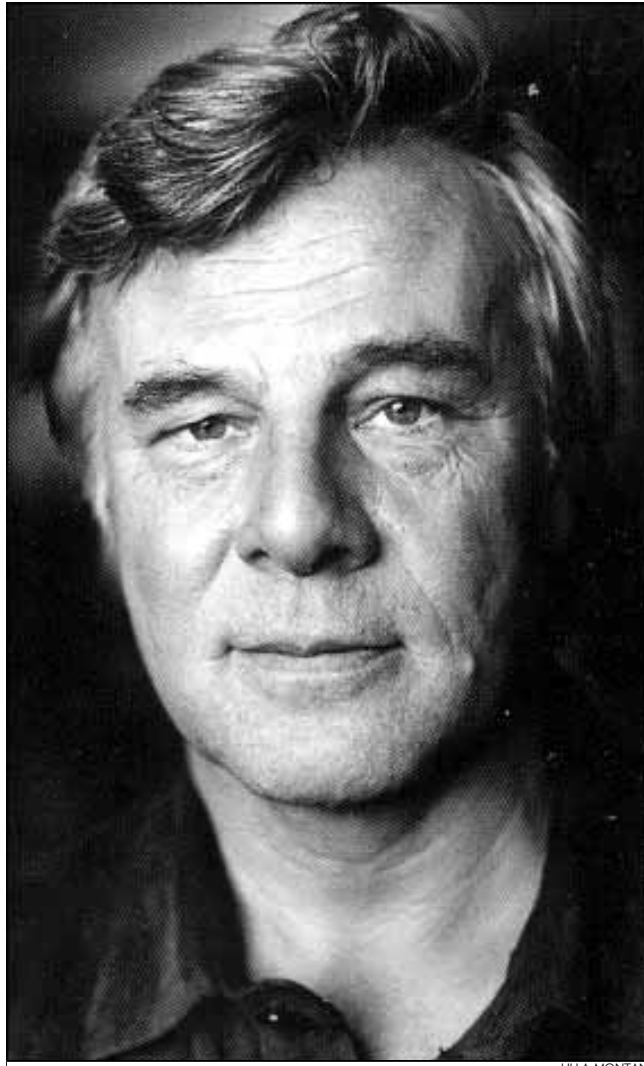
Un altre llibre clau en la seva trajectòria literària és *La maldat* (1981), una obra esquincadora, íntima i dura en la qual Guillou explicava els maltractaments físics que va patir per part del seu padastre quan era un infant de dos anys.

LA 'TRILOGIA DE LES CROADES'

Des d'aquest punt de vista, amb *El camí de Jerusalem*, el primer volum de la *Trilogia de les Croades* (composta també per *El cavaller del Temple* i *El retorn a casa*), l'escriptor suec ha fet un pas endavant en la seva trajectòria literària. Un pas, en gran part, ariscat perquè li imposava canvis radicals: de temàtica, d'època –la novel·la se situa al segle XII i reconstrueix l'Edat Mitjana al que seria posteriorment Suècia–, de situacions, de to i d'estilística literària. I Guillou se'n surt exitosament.

Aquest pas endavant, aquest progrés, es veu consolidat en el segon volum d'aquesta trilogia, *El cavaller del Temple*, que transcorre a Terra Santa.

El camí de Jerusalem s'inicia el 1150 a Götaland Occidental (una de les zones més pròsperes de la futura Suècia) i té com a protagonista Arn Magnusson, fill de Magnus Folkesson, senyor del castell d'Arnäs, i la seva esposa, Sigrid, una dona plena d'energia i coratge. Als 5 anys, Arn té un greu accident i els seus pares, que el donen ja per mort, prometen oferir-lo

El periodista i novel·lista suec Jan Guillou

a Déu si ressuscita. En un primer moment el petit Arn no serà enviat a cap monestir però quan Sigrid cau greument malalta al seu llit de mort entendra que ha estat un càstig pel seu incompliment. Arn serà finalment portat al monestir cistercenc de Varnhem per ser instruït pel pare Henri i per fra Guilbert. Allí rebra una rigorosa educació espiritual i serà especialment entrenat en l'art de les armes. Quan Arn compleix 17 anys, els seus mestres decideixen que és hora d'enviar-lo a l'exterior perquè s'enfronti la vida *extra muros*. Per conèixer les lluites pel poder i les relacions amb l'altre sexe. Però Arn tindrà massa innocència per no cometre errors. Seduït per l'astuta Katarina, s'enamora intensament de la seva germana, Cecília, amb qui planeja casar-se i a qui deixa embarassada abans de celebrar les núpcies. Katarina denuncia els fets i Arn serà condemnat a combatre durant 20 anys com a cavaller del Temple (ara amb el nom d'Arn de Gothia) a Terra Santa mentre que la seva promesa haurà de passar-se el mateix període de temps reclosa al monestir de Gudhem.

El cavaller del Temple trasllada la seva

Aquestes dues novel·les, escrites amb vigor i força èpica, transmeten l'esperit d'una gran aventura històrica

acció a Terra Santa. Arn, enviat a Palestina com a penitent, es converteix en un croat famós per la seva destresa amb l'espasa i les seves dots guerreres. Mentrestant, a Suècia, va creixent el fill que Arn ha tingut amb Cecília i que és educat per l'oncle d'Arn perquè la seva mare és forçada a viure en un convent fins que s'acabi el temps de penitència.

La *Trilogia de les Croades* és una obra a tenir en compte. *El camí de Jerusalem* és una bona novel·la que permet reconstruir (i descobrir) la desconeguda Edat Mitjana sueca. Els personatges estan ben construïts i l'acció –narrada amb un ritme i una tècnica viva i dinàmica, que deixa entreveure el passat periodístic de Guillou– suscita un interès creixent del lector a mesura que s'endinsa en la novel·la. Jan Guillou descriu de forma molt notable la vida a la Suècia del segle XII, la prosperitat a Götaland Occidental,

les lluites i les pugnes sanguinàries i sense treva pel poder, l'assassinat i l'el·lecció de nous reis... La ploma de Guillou és especialment brillant a l'escriure sobre la vida *intra muros* al monestir cistercenc de Varnhem i a l'explicar l'estricta formació religiosa, filosòfica, espiritual i guerrera que rebien els monjos, i que els convertia gairebé en superhomes de la seva època, per arribar a ser cavallers de l'orde del Temple.

MOLTA ACCIÓ I FORÇA NARRATIVA

Per la seva banda, *El cavaller del Temple* recrea, amb una acció plena d'interès i força narrativa, la guerra entre cristians i musulmans en les Croades al segle XII i, a través de l'amistat entre Arn de Gothia i el soldà Saladí, que lluitava contra els cristians per conquerir Jerusalem, fa una reflexió sobre problemes que actualment encara són presents al Pròxim Orient.

El camí de Jerusalem i *El cavaller del Temple* són dues novel·les recomanables. Escrites amb vigor i força èpica, transmeten l'esperit d'una gran aventura històrica. I com a bona història literària, també aborden el vessant humà, íntim i sentimental dels seus protagonistes. La història d'Arn Magnusson i el seu amor amb Cecília, enganya. Segurament, quan el lector arribi a l'última pàgina de cadascun dels dos volums es quedarà amb les ganes d'aconseguir el següent per seguir la sort del cavaller Arn de Gothia. I el seu desitjat (i impossible?) retrobament amb Cecília. Sens dubte, aquesta *Trilogia de les Croades* és una bona aportació per a la literatura sueca.

POESIA

En una lúcida irreverència

ROGER COSTA-PAU

Enrique Badosa,
Parnaso funerario.
DVD. Barcelona, 2002.

L'obra poètica d'Enrique Badosa (Barcelona, 1927) reuneix bàsicament tres registres: el líric, el que correspon als llibres de viatges, i el satíric i l'epigramàtic. El volum present, *Parnaso funerario*, fa part d'aquesta última direcció, i el seu cos temàtic de conjunt preserva mantes coincidències amb el seu llibre anterior, *Epigramas de la Gaya Ciencia* (DVD, 2000), el qual tenia ja aquest component de doble incidència: la crítica àcida i prou lúcida envers les realitats literàries i els seus protagonistes, d'una banda, i el fons gairebé congènit de la reflexió sobre la realitat –no cal negar que de vegades costa coincidir-hi!– i sobre els grans incontinentes que interpellen la condició humana, de l'altra.

Editor, assagista, crític literari i traductor a la llengua espanyola d'autors medievals catalans, de J.V. Foix i de Salvador Espriu, Enrique Badosa mostra un cop més la bona fusta en les seves aptituds de poeta sagaç, directe i minuciós. En el cas específic del registre satíric, i a través del sonet com a pràcticament única forma utilitzada en tot el llibre, s'hi suma el component d'un to entre aspre, despietat i sorneguer. I això sí: en el seu conjunt, decididament irreverent.

Algú podria pensar que aquestes inscripcions sepulcral són dedicades a uns poetes ja traspasats (personatges *grans* de la literatura) amb noms i cognoms. No és estrictament així, perquè el llibre conté tota una còrpora atemporal important; com a màxim, podríem parlar d'unes atribucions concretes, ben poques, del passat... No hi ha temps explícitament definits: heus ací els epitafis brindats al poeta tòpic, al poeta difamador, al poeta polimorf, al poeta usurpador, al presumpte poeta netista, al poeta inexistent, al poeta mal recuperat, al poeta hermètic, al poeta llibertari, al poeta hipersensible, al poeta decapitat, al poeta superb, o fins i tot els epitafis del crític temut, del mal lector, del cantautor i del pessimista recitador.

TO EMINENTMENT SATÍRIC

Pel to eminentment satíric del conjunt –i ho apunto sense cap ànim d'intercedir de manera grollera en l'objecte que hauria empès Enrique Badosa a escriure uns sonets *fúnebres*– diria que en aquest *Parnaso funerario* hi transita d'extrem a extrem una mena d'intenció de complicitat no gens cobdiciosa per al lector: el gust –o la decepció, qui ho sap?– de sentir-s'hi al·ludit... Vet-t'ho aquí escrit en forma de pregunta: si per ventura –lectora o lector– fóreu poetes, trobaríeu, furgant, furgant, l'epitafi que se us hi brinda?